

במתנה

דפיו זהב

על מה שבזר זכסיו.

הרבנית ימימה מזרחי

בעריכת יקרת פרידמן

גיליון מס' 206

פרשת שמות ✧ י"ט בטבת ה'תשע"ט (12/2018)

דרכון, בבקשה

ו"את לא יכולה לעבור". אז זה קרה פעם אחת, פעם שניה, פעם שלישית וכשהגענו לגרמניה בסוף (עם כל האסוסיאציות שעולות לראש בחיפוש האלה), השומרת אומרת לי: "תעמדי בצד, את לא עוברת". ולמה?? אני רואה כבר את כל האנשים עולים לשער המטוס ואני נשאת לבד ועולות לי דמעות לעיניים מתסכול ומכעס ומעייפות.

ואז ניגשת אלי אישה מבוגרת מאוד והיא אומרת לי: "אינג'לה, למה את בוכה? את יודעת שאנחנו היינו עוברים מארץ לארץ לארץ בלי שם, בלי זהות. לך יש פספורט, לך יש זהות. אנחנו, היא אומרת לי ומרימה את השרוול שלה, "היינו רק מספר. לך יש שם. ופספורט לחזור הביתה". המילים הפשוטות והמדהימות של האשה הזו פשוט זקפו את קומתי: יש לי פספורט לשוב הביתה!

יש ארבע נשים בהיסטוריה היהודית שנתנו לנו זהות, שהפכו אותנו לעם, שאמרו לי: "בת שלי, בן שלי, לא משנה באיזה טרמינל עוזב של חיך תמצא את עצמך יום אחד, ותראה את כולם עוברים ואתה לא, אתה נשאר מאחור ואתה לא יודע אם אי פעם תחוש חוסר המקום הזאת תסתיים, יש לך פספורט לשוב הביתה". ארבע הנשים הן לוחמות הזהות הראשונות. הן רואות עם במצרים, בטרמינל שלא יודעים מתי יסתיים, והן הטביעו את חותמן על הדרכון שלנו:

ציפורה - האישה שנותנת לנו בדרכון את סעיף הלאום - 'יהודיות'. היא גיורת וכשהיא רואה את הבן שלה הבכור בסכנת חיים מפני שבעלה, משה רבנו, לא מסוגל כרגע למול אותה, היא לוקחת אבן צור. **ותקח צפורה צור**². היא מלה את עורלת בנה בהחלטה פתאומית של "אנחנו יהודים ואני אלחם על היהדות הזאת". היא הטביעה לך בפספורט את החותם: "יהודייה".

מגיעה בתיה בת פרעה ומכתיבה לך את הקוד של המוסריות. של המקום הפנימי הזה, שאפילו שאבא שלה מצווה להטביע את כל הזכרים, היא מרגישה במצפן הפנימי שלה: "זה לא מוסרי ואני לא

חומש שמות נפתח השבוע ואיתו מגיעים "ימי השובבי"ם", ראשי התיבות של הפרשות הקרובות - שמות, וארא, בוא, בשלח, יתרו ומשפטים (והשנה, היות שזו שנה מעוברת, גם פרשות תרומה ותצווה). המקובלים יגידו לנו שאלה, אכן, ימים טובים, ימים משתובבים, ימים שאת מנסה לאסוף את הבית שלך ולא יודעת איך עושים את זה.

ולימים האלה יש כזה פוטנציאל שיבה, כזה פוטנציאל של חזרה למקום, של בניית בית. זו בשורת הימים האלה - הכל שב. גם מה שהשתובב ואיבדנו לגביו תקווה (זה קורה לנו המון בענייני משפחה וזוגיות וילדים וחולי, לא עלינו, ומצב כלכלי).

כששואל משה רבנו את הקב"ה: "איך הם יאמינו לי שאני בא לגאול אותם?"

אומר לו הקב"ה: "קח לך אותות:

תכניס את היד לבגד שלך, תוציא אותה והיא תהיה מצורעת. תשיב אותה לבגד **והנה, שבה כְּבָשָׂרוֹ**¹.

תזרוק מטה על הרצפה. הוא יהפוך לנחש. אחוז בזנבו והוא ישוב להיות מטה.

מה הבנת? כשדבר יוצא ממקומו הטבעי הוא הופך נחש. הוא מצטרע. כשמשהו לא במקום, כשמשהו משתובב, איך זה מפחיד - אמאל"ה, איך זה יחזור הביתה? וימי השובבי"ם האלה מסוגלים להשבה ממקומות רחוקים כל כך.

בשבוע שעבר היתה לי סדרת הרצאות. נאלצנו לעבור מפריז ללונדון, לבאזל בשוויץ, לשטרסבורג בצרפת, לבאדן-באדן בגרמניה ומשם לישראל. ובכל פעם, הביקורת הזאת בשדה התעופה. בארצות הברית פשוט מעבירים עליך את המכשיר הזה ורואים שאין שום מתכת ונותנים לך לעבור. ופה - ההתעקשות הנואלת, בטח נשים דתיות מכירות את זה, החיפושים הנוראיים והמשפילים, כאילו הם לא ראו כיסוי ראש מעולם, ו"תחכי בצד

² שמות ד', כה.

¹ שמות ד', ז.

ומיד מכבה. זאת אומרת שכשהאשה באה להדליק, היא מדליקה פתילות שחורות. מי שעדיין לא נשואה, או שאישה לא עושה את זה, תכין את הנרות בצהרי יום שישי ותדליק אותם בעצמה ואז תכבה ובכניסת השבת, תדליק פתילות שחורות.

ההסבר: הרב זילברברג כותב שבמנהג הזה את בעצם אומרת: "גם אם הבן שלי והבת שלי הם שובבים, גם בהם בערה פעם השלהבת של התורה, של הטוב, של הצניעות. והיא כבתה, ומשהו אצלם השחיר, חלילה. ו... אז מה. אני מדליקה מחדש. אני מחכה להם שישובו הביתה. אני מאמינה בזכות השיבה".⁸

ימי השובבי"ם הם ה-זמן להתפלל על הילדים שלנו, על בני הזוג שלנו, על עצמנו. לכל אחד מוטבעת זהות ייחודית והיא שתחזיר אותנו הביתה וכל כך חשוב לומר את זה דווקא היום, יום חגם של אלה שאמרו "תקשיבו, ה' כל כך אהב אתכם, ילדים, אבל השחרתם את מעשיכם ועכשיו, יש לו ברית חדשה". ימי השובבי"ם הם הבשורה המהממת הזו: לא משנה לאן הלכת, לא משנה איפה את אבודה בעולם, את שם, את זהות. יש לך פספורט לשוב הביתה ואת יודעת מה - מישהו מחכה לך בבית.

בצוות העריכה: הדסה סאסי

אעשה את זה". את הצופן הפנימי הזה של המוסר היא הטביעה בכל הבחורים ובכל הבחורות שנראים לכם הכי רחוקים בעולם. נכון שלפי החוק היא אמורה להטביע את משה, אבל ישנו המושג הזה שנקרא "נקיפות מצפון". או, במילים של ההלכה, "פְטוּר, אבל אסור".³ לפי החוק את בסדר. החצאית הזאת תקניית לפי החוקים, אבל את יודעת שהיא לא. את החותם המוסרי הפנימי הזה, באומץ אינסופי, מטביעה בנו בת פרעה כשהיא יוצאת נגד פקודת אביה.

יוכבד מטביעה לנו בתעודת הזהות את הילדים. היא יולדת כשהאיש שלה מתגרש ממנה ולא רוצה ילדים. היא מוסרת נפש בארץ שבה משליכים את הילודים ליאור. היא בהריון בסיכון גבוה, כי היא בת 130 שנה, לפי המדרש. בתעודת הזהות שלך, היא תשים לך ילדים.

ומרים הנביאה תכתוב לך את שם המשפחה, כי היא נלחמת על הזוגיות ועל המשפחה. כשאבא שלה, עמרם, מתגרש מאמה יוכבד, היא הולכת אליו ואומרת לו: "אבא, אתה חייב לחזור לאמא. **פרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקבות**".⁴

מרים היא לוחמת זוגיות. היא עושה את זה בהמשך החומש עם ציפורה כשהיא רואה שמשה פורש מציפורה, אז נכון שהיא נכשלה פה באיזשהו אופן, אבל הזוגיות אצלה, סעיף המשפחה אצלה, היא לא תעזוב בן משפחה בצרה - **וּתְתַצֵּב אַחֶתּוּ מְרוּחַ לְדַעַה מֵהַ יַעֲשֶׂה לוֹ**.⁵

הנשים האלה נלחמו לברוא לנו פספורט הביתה. הן בוראות לנו זהות וזהות נוצרת משני דברים: מה אני לא, מה אני כן.

אז מה אני לא? **לא כְנָשִׁים הַמְצַרִּית הָעֵבֶרִית**.⁶ תקשיבי, את קורצת מחומר אחר. מה אני כן? אני מוסרית. אני לוחמת משפחה. אני רוצה ילדים ותינוקות. אני יהודייה. איך כותב רבי נחמן מברסלב - בכל פעם שאתם בעצב, תשירו: **בְּרוּךְ שְׁלֵא עֲשִׂי גוֹי**.⁷

השבת הזאת, כותב הרב זילברברג, תדליקו נרות שבת ולפני כן, תיטיבו את הנרות. "להיטיב את הנרות" זה מנהג של מקובלים. יש כאלה שנוהגים כך בכל שבת וגם מי שלא, השבת הזאת תעשו כך: האיש מסדר את הנרות, מתקין אותם אז מדליק אותם בצהריים

"דפי הזהב" נגמרו לך מהר מדי? השיעור המלא יעזור!

בכל שבוע, הרבנית ימימה מזרחי כותבת לך שיעור שלם שנותן לך מבט חדש על חייה ועל האתגרים הנשיים כיום.

מני נוסמות מתחיל השבוע!

בהצטרפות למני נוסמות, את תקבלי -

10 השיעורים המלאים של פרשות חומש שמות

עם כל הסיפורים, כל העצות וכל החידושים של הרבנית ימימה

ומתנה בלעדית - שתוכלי לראות כאן (לחצי).

[כל הפרטים - כאן](https://parasha.org/nosmot/): <https://parasha.org/nosmot/>

³ תלמוד בבלי, שבת ג, ע"א. וגם: תלמוד בבלי, שבת קז, ע"א.

⁴ תלמוד בבלי, סוטה יב, ע"א. וגם: רש"י לשמות ב', א: וַיִּלְךָ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי - "פרוש היה ממנה מפני גזירת פרעה וחזרו ולקחה, וזהו וַיִּלְךָ שֶׁהֵלַךְ בְּעֵצַת בְּתוּלָה שֶׁאִמְרָהּ לוֹ: "גזרתך קשה משל פרעה אם פרעה גזר על הזכרים ואתה ג"כ על הנקבות".

⁵ שמות ב', ד.

⁶ שמות א', יט.

⁷ רבי נחמן מברסלב, ליקוטי מוהר"ן תנינא י': "לְבֹאֵר לְשִׁמְתָהּ הוּא עַל־יְדֵי מֵה שְׂמוֹצָא בְּעֵצָמוֹ אֵינָה נִקְדָּה עַל־פְּלִפְנֵימָה [...] וְעַל־פְּלִפְנֵימָה יֵשׁ לוֹ לְשִׁמְתָה בְּמֵה שְׂמֵחָה לְהִיְוֹת מְזַרְעֵי יִשְׂרָאֵל, 'שְׁלֵא עֲשִׂי גוֹי', וְכִמוֹ שְׂאֲנִי אֲמַרְיִן: 'בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שְׂבָרְאֵנוּ לְכַבֹּדוֹ, וְהַבְדִּילֵנוּ.. וְנִמְן לָנוּ תוֹרַת אֱמֶת' נְכוּי'. מִפֶּלַע זֶה נְכוּיָא בְּנֵה רְאִי לוֹ לְקַח לוֹ שְׂמֵחָה לְשִׁמְתָה דְעֵתוֹ".

וגם: תוספתא, ברכות ו, כ"ג: "ה' יהודה אומר שלש ברכות צריך לברך בכל יום ברוך שלא עשני גוי ברוך שלא עשני אשה שלא עשני בור".

⁸ הרב צבי מאיר זילברברג, "שיחות התחזקות" לפרשה.